

A 22.4.82 391829

"Αγνωστα - νεανικά - έργα και ένα βιβλίο από τό ζωγράφο Δανιήλ

Ο ζωγράφος Δανιήλ συγκαταλέγεται στους σημαντικούς εκπροσώπους της ελληνικής πνευματικής διασποράς και μάλιστα σ' αυτούς που συνεχίζουν να στέλνουν συχνά στη χώρα μας τό στίγμα του προωθημένου αισθητικού και κοινωνικού προβληματισμού τους.

Η τωρινή έκθεση σαράντα έπτά αγνωστων νεανικών έργων του παράλληλα με την έκδοση του αυτοβιογραφικού βιβλίου «Κιαρσκοῦρο Α» γίνονται άφορμή για μία διαφορετική προσέγγιση και αλλιώςτική γνωριμία μαζί του.

Τό «Κιαρσκοῦρο Α» γράφτηκε τό 1965 στό Παρίσι. Αναφέρεται στά παιδικά χρόνια πού έζησε ό Δανιήλ (Παναγόπουλος) στόν Πύργο τής Ήλειας, τήν είσοδό του στόν κόσμο τής ζωγραφικής και τόν έρχομό του στην Αθήνα τήν έποχή τής κατοχής για να σπουδάσει Ιατρική. Συνεχίζει με τήν περιγραφή τής μαθητείας του στη Σχολή Καλών Τεχνών και στό έργαστήριό του Παρθένη και τελειώνει με τήν επιστροφή του Δανιήλ στην Αθήνα, ύστερα από τήν περιπέτεια τής σύλληψης και τής τετραμήνης έξορίας του στό στρατόπεδο Έλ Νιάμπα στην έρημο τής Αιγύπτου μαζί με έξι χιλιάδες άλλους Έλληνες.

ΤΑ ΕΡΓΑ πού παρουσιάζει ό Δανιήλ στην αίθουσα τής Γκαλερί Μέδουσα έγιναν άκριβώς σ' εκείνα τά ζοφερά χρόνια 1944-47 πού περιγράφονται στό κείμενο. Σύμφωνα με τά λόγια του ίδιου. «Η έκθεση θέλει να δώσει τήν άτμόσφαιρα εκείνης τής έποχής, τίς αισθητικές μου αντιλήψεις τότε πού ζωγράφιζα τ' άπογεύματα στό σπίτι μου, έξω από τό εργαστήριό τής Σχολής Καλών Τεχνών. Όταν έφυγα για τό Παρίσι τό 1954 αυτά τά έργα δέν είχαν έκτεθει ποτέ και παρέμειναν από τότε κλεισμένα σ' ένα μπαούλο. Τώρα είμαι πολύ μακριά από αυτά». Έντύπωση προκαλεί πώς οι πίνακες, τοπεία και περισσότερο έσωτερικά χώρων, δέν φαίνεται να μεταφέρουν κάτι από τά δραματικά γεγονότα πού συνέβαιναν γύρω. «Πραγματικά», λέει ό Δανιήλ «όταν ζούσα μέσα στά γεγονότα, στην άγωνία και τήν τραγωδία γύρω μου, προσπαθούσα να βρω ένα άλλο, ένα άλλο χώρο πού να με γλιτώσει. Είναι αυτό πού βλέπετε στα έργα μου. Πολύ άργότερα, στό Παρίσι μπήκα σ' ένα χώρο περισσότερο δραματικό και τότε μπόρεσαν να εκδηλωθούν μέσα στα έργα μου τά διώματα τής κατοχής. Βιώματα πού άποσιωπήθηκαν τότε και πού άργότερα προσπάθησαν να βρουν μία διέξοδο

μέ τήν άναζήτηση νέων έκφραστικών μέσων. Έτσι βρέθηκα «καθυστερημένος» ως προς τήν κατχή, κι ως προς τή δικτατορία πρεφητικός», τονίζει έπιγραμματικά.

Ο Δανιήλ άρχισε να έμφωνίζεται στην Ελλάδα σαν ζωγράφος, άφου πρώτα είχε καταξιωθεί διεθνώς με έργα, πειραματισμούς στην δουλειά του σχετικά με τή σχέση του κινητού πίνακα σαν φορέα ζωγραφικής στό πλησίον του μεγάλου κοινού. Κεντρική άποψη είναι πώς για να επανέλθει ή ζωγραφική στό κοινό, σαν κοινωνική λειτουργία, πρέπει να «βγει στόν τοίχο», ν' άποκτήσει μία αξία χρηστική, «σπαζόντας» τό φράγμα του τελάρου. Όλος ό προβληματισμός του, από τίς σημειώσεις τών έτών 1954-1973 εκδόθηκε στό έργο «Η ζωγραφική πράξη και σκέψη». Όχι μόνο ή προσωπική του έρευνα στην τέχνη, αλλά κι οι κοινωνικές τής επιπτώ-

σεις άρχισαν να ενεργούν στην σκέψη του, ιδιαίτερα μετά του Μάη του '68 στη Γαλλία.

ΤΟ ζωντανότερο παράδειγμα για τίς άπόψεις του Δανιήλ, είναι ένα κείμενο για τόν τρόπο πού μεταχειρίστηκαν τόν Θεόφιλο οι φιλότεχνοι!

«Αυτός έκανε κοινωνική ζωγραφική στους τοίχους τής ταβέρνας, πίνακες για τό λαϊκό κοινό. Ό Τεριάνι τόν άπόκοψ' άπό τό περιβάλλον του και τόν έβαλε να ζωγραφίζει κινητούς πίνακες με έπακόλουθο να χάσουν τή χρηστική αξία τους για τό κοινό και ν' άποκτήσουν κάποια άλλη...».

Δύσκολο να άναγνωρίσει κανείς τίς μελλοντικές κατευθύνσεις στην εξέλιξη του Δανιήλ βλέποντας τά νεανικά έργα και διαβάζοντας τό «Κιαρσκοῦρο Α». Τί άνάγκη μπο-

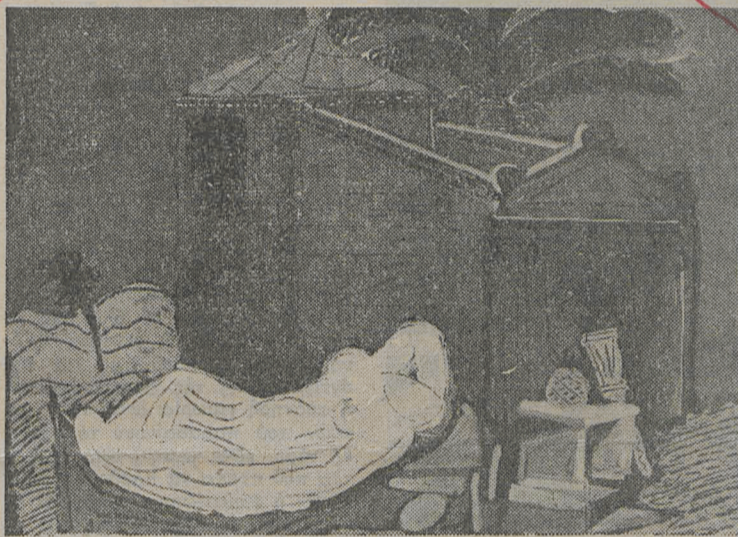

Από τά έργα του Δανιήλ στην «Μέδουσα» (1946)

ρεί να έξυπηρετεί ή άπασχόληση με ένα αυτοβιογραφικό κείμενο, ύστερα άπ' όλα αυτά; Ό Δανιήλ καταλήγει:

«Όταν ζει κανείς έξω, έχει άνάγκη να βρει τίς καταβολές του. Είναι μία άνάγκη πολύ επείγουσα όταν ζεις σ' ένα άλλο χώρο: Είναι μία προσπάθεια ένδοσκόπησης, μία άναζήτηση τελικά αυτού πού σου λείπει».

ΠΑΡ. ΚΑΤΗΜΕΡΤΖΗ

Έργο του Αλέκου Λεβίδη

«ΤΑΠΙΣΕΡΙ» ΤΗΣ ΚΑΝΑ ΚΑΙ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ ΤΟΥ ΛΕΒΙΔΗ ΣΤΗΝ «ΩΡΑ»

Διπλά έγκαινία τή Δευτέρα στό Πνευματικό και Καλλιτεχνικό Κέντρο «Ωρα». Στόν ένα όροφο θα παρουσιαστούν για τρίτη φορά στην Αθήνα οι ταπισερί τής Σοφίας Κανά, ενώ στόν άλλο θα έκθέσει έργα του ό Αλέκος Λεβίδης.

Η Σοφία Κανά είναι μία πολύπλευρη προσωπικότητα. Άφου εργάστηκε για πολλά χρόνια σαν δημοσιογράφος, μετά τό κλείσιμο τής

έφημερίδας πού εργαζόταν τό '67, έμεινε άνεργη. Τό 1969 συνελήφθη για «άνατρεπτική δραστηριότητα» και κρατήθηκε για ένα μήνα. Καθώς οι πιθανότητες να βρει δουλειά στην Αθήνα ήταν άνύπαρκτες, έφυγε στην Κρήτη, όπου άρχισε ή μεγάλη τής περιπέτεια στό συναρπαστικό κόσμο τών φυσικών χρωμάτων. Ανακαλύπτοντας παλιές συνταγές, βρήκε τά φυτά εκείνα πού οι παλιές Κρητικές χρησιμοποιοῦσαν για να βάφουν τά νήματά τους και να φτιάχνουν τά περίφημα ύφαντά τους. Έτσι έφτιαξε τίς περίφημες ταπισερί τους, πού είναι πασιγνωστες και θαυμαστές.

Η τελευταία έκθεση τής Σοφίας Κανά, τόν Ιανουάριο του 1981 στην Ζυρίχη, πού είχε σημειώσει μεγάλη έπιτυχία, έγκωμιάστηκε από τούς κριτικούς και τό κοινό. Η έφημερίδα «Νώε Τσίρχε Τσάουτουγκ» έγραψε: «...Μας κάνει να ξεχνάμε τό χειμώνα ή Σοφία Κανά με τήν ταπισερί τής και τίς δυσδιάστατες παραστάσεις τών θεμάτων τους, ενώ παράλληλα μας δίνει τήν έντύπωση του βάθους σ' ένα έντεχνα δομημένο τοπίο...»

Οι ταπισερί τής Σοφίας Κανά θα παρουσιάζονται στην «Ωρα» ως τίς 14 Μαΐου.

★ Ο Αλέκος Λεβίδης, σπούδασε αρχιτεκτονική στην Γενεύη. Τά τελευταία δεκαπέντε χρόνια άσχολείται άποκλειστικά με τή ζωγραφική. Ο Αλέκος Λεβίδης, γεννήθηκε στην Αθήνα και από τό 1961 ως τό 1963 πήρε μαθήματα σχεδίου από τόν Κ. Μαλάμο και τόν Α. Κοντόπουλο. Τό 1963 έφυγε στό Παρίσι, όπου παρακολούθησε ένα σεμινάριο σκηνοθεσίας θεάτρου στό Πανεπιστήμιο του Θεάτρου τών Έθνών. Από τό 1972 ως τό 1978 συνεργάστηκε με τό βιβλιοπωλείο «Στροφή». Είναι ή πρώτη άτομική έκθεση του καλλιτέχνη στην Αθήνα. Παλιά του δουλειά σε μορφή ήμερολογίου έχει έκθέσει στην όμαδική του Γαλλικού Ίνστιτούτου «Δεκάξι βιβλία — δεκάξι άπόψεις». Η έκθεσή του θα παραμείνει άνοικτή ως τίς 14 Μαΐου.

449189-4